

Тема 1.

Політологія як наука і навчальна дисципліна

План

- 1. Сутність політики, її складові та соціальна суть.**
- 2. Виникнення політології та основні етапи її формування.**
- 3. Основні категорії політології. Її об'єкт та предмет дослідження.**
- 4. Політологія та її зв'язок з іншими суспільними науками**

Політика (від грец. Politika – державні і суспільні справи) – організаційна, регулятивна і контрольна сфера суспільства, в межах якої здійснюється соціальна діяльність, спрямована головним чином на досягнення, утримання і реалізацію влади індивідами і соціальними групами задля здійснення власних запитів і потреб

Підходи до визначення політики:

- **Консенсусний – політика – мистецтво управління суспільством**
- **Функціональний - політика – управлінська діяльність**
- **Директивний - політика – відносини з приводу влади**
- **Комунікативний – політика - сфера інтеграції чи боротьби індивідів та соціальних груп**
- **Конфліктний – політика – знаряддя класового панування**

Макс Вебер (1864 - 1920)

*Політика – це прагнення до
влади, або намагання
впливати на її розподіл.*

Особливі якості політики:

- Універсальність (здатність впливати на всі складові суспільного організму)**
- Інклюзивність (проникнення у різні сфери суспільного життя)**
- Атрибутивність (органічне поєднання з неполітичними**

Основні компоненти політики:

- Первинні суб'єкти політики (народи, етноси, класи)**
- Політичні інститути (держава, органи місцевого самоврядування і т.д.)**
- Політична свідомість і політична культура**
- Політичні норми(закони, звичаї, норми)**
- Політична діяльність**
- Політичні відносини**

Типологія політики:

- **Світова** – між державами, міжнародними організаціями
- **Національна (державна)** - внутрішня та зовнішня; економічна, соціальна, демократична, культурна, військова та ін.
- **Регіональна (локальна)** – між органами місцевого самоврядування та різними соціальними групами

Функції політики:

- Забезпечення цілісності суспільства**
- Регулятивна (управлінська)**
- Політичної соціалізації**

Етапи становлення

політології:

1. **Релігійно – міфологічний** (XIII – VI ст. до н.е. – політичні вчення Стародавнього Сходу : Єгипет, Вавилон, Ассирія, Іран, Китай).
2. **Античний** (Vст. до н.е. – II ст. н.е. – політичні вчення Стародавніх Греції та Риму).
3. **Просвітницько – раціоналістичний** (XV – XIX ст. – європейська і американська політико-філософська думка Епохи Відродження, Просвітництва та Раціоналістичні концепції XIX ст.).
4. **Політико-соціологічний** (від кінця XIX ст. до Другої світової війни – розвиток політичної проблематики під впливом соціології).
5. **Політологічний** – (Після Другої світової війни – визнання Юнеско політології самостійною наукою і навчальною дисципліною).

Виникнення політології як самостійної науки

- Термін “Політологія” утворено зі сполучення двох грецьких слів “politike” (політика) та “logos” (вчення).
- Термін “політична наука” – запропонований 1857 р. американським вченим **Ф. Лібером**.
- **1871р.** – відкриття Вільної школи політичних наук в Парижі.
- **Кінець XIX ст.** – відкриття подібних шкіл в Італії, Великобританії, США.
- **1903** – створення Американської Асоціації політичних наук.
- **1904** – заснування Львівської школи політичних наук.
- **1949** – створення Міжнародної асоціації політичних наук в рамках Юнеско.

Основні наукові школи в сучасній західній політології:

- Англо – американська (Д. Істон, Г. Алмонд, К. Дойч, та інші).
- Французька (Ж. Бурдо, М. Дюверже, М. Острогорський, та інші).
- Німецька (М. Вебер, Р. Дарендорф, Ю.Хабермас, та інші).
- Італійська (Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс, та інші).
- Іспанська (Ф. де Лос Ріос, А. Пассадо, та інші).
- Польська (Є. Вятр, А. Боднар, та інші).
- Українська (Д . Видрін, В. Полохало, М.Томенко, В. Карасьов, К. Бондаренко, В.Небоженко, та інші).

Політологія – вивчає політику, закономірності функціонування і розвитку політичної сфери життя суспільства та політичного життя в контексті виборювання, утримання, реалізації та функціонування політичної влади в суспільстві.

Об'єкт дослідження політології - політична сфера життя суспільства, яку вивчають і аналізують у процесі її функціонування, розвитку та зв'язку з економічною й духовною сферами.

Предмет вивчення політології - політична система , яка поєднує в собі політичні інститути, політичну свідомість, політичні відносини та політичні процеси.

Структура політології

- **1. Теоретична наука :**
- а) історія політичних вчень
- б) теорія політики
- **2. Прикладна (емпірична) політологія:**
- а) проведення виборчих кампаній
- б) врегулювання політичних конфліктів
- в) політичне прогнозування, планування і консультування
- г) формування суспільної думки та ін.

Функції політології:

- Світоглядна
- Теоретико – пізнавальна
- Прикладна (управлінська)
- Експертно – прогностична
- Інноваційна
- Виховна

Типологія категорій політичної науки:

- **Категорії загальні:** політика, влада, демократія, свобода, національна ідея, менталітет нації.
- **Категорії структури:** політична система, політична організація, держава, політична партія, громадсько-політичний рух.
- **Категорії функціонування:** політична діяльність, політичний процес, політичний конфлікт, політична боротьба.
- **Категорії розвитку:** політична революція, контрреволюція, еволюція

Типологія методів

політології:

1. **Загально-теоретичні** (нормативний, порівняльний, біхевіористський і т.д.).
2. **Загально-логічні** (аналіз і синтез, індукція та дедукція, абстрагування, логічний аналіз, моделювання).
3. **Методи емпіричних досліджень** (статистика, аналіз документів, анкетне опитування і т.д.).

Дякую за увагу!

